

Bijlage 1. – Terugblik over 2023

Terugblik op uitgevoerde activiteiten in 2023

Met deze bijlage geven we een terugblik van de uitgevoerde activiteiten per thema over het afgelopen jaar. Voor de leesbaarheid sluit de hoofdstukindeling aan bij de hoofdstukindeling van het Uitvoeringsprogramma.

2. Energietransitie – samenhang RES en TVW

Doel 1: Energiebesparing Inwoners: het doel is om inwoners en organisaties te stimuleren tot energiebesparing en het nemen van energiebesparende maatregelen zoals het isoleren van gebouwen en woningen zodat de vraag naar elektriciteit en aardgas vermindert.

Uitvoeren 'Regeling Energiearmoede'

Om huishoudens die te maken hebben met energiearmoede en die het hardst getroffen worden door de stijgende energieprijzen te ondersteunen, heeft het Rijk in 2022 een aantal maatregelen getroffen. Een van de maatregelen is de 'Regeling Energiearmoede'. Het gaat hierbij niet om uitkeren van een energietoeslag, maar om meer structurele ondersteuning aan huishoudens tot 120% van sociaal minimum om energie te besparen en daarmee de lasten te verminderen. Het is aan de gemeenten zelf om te bepalen hoe zij de regeling uitvoeren. We hebben in 2022 in Molenlanden gekozen voor een aanpak bestaande uit 3

onderdelen: het bezoeken van inwoners voor energiebesparingsadvies op maat, een budget van € 450 voor energiebesparende maatregelen en voor korting op aanschaf van duurzaam witgoed (quick wins) en, zo nodig, het inschakelen van een klussendienst om de maatregelen te realiseren. Inmiddels is zo'n 80% van de doelgroep bereikt en zijn er in 2023 233 cadeaubonnen voor energiebesparende maatregelen aangevraagd.

Aanvullend heeft Molenlanden voor de huishoudens tussen 120 en 150% van het sociaal minimum ook een dergelijke regeling opgezet. Dit om te voorkomen dat deze groep tussen wal en schip valt. Met deze regeling kunnen deze huishoudens eveneens een energiebesparingsadvies op maat aanvragen als ook aanspraak maken op een budget van 450 euro voor het nemen van energiebesparende maatregelen. In 2023 zijn er twee cadeaubonnen van 450 euro toegekend.

Energiebesparingsabonnement

In mei 2023 is een nieuw instrument, het Energiebesparingsabonnement (EBAB) live gegaan. Met het Energiebesparingsabonnement willen we woningeigenaren helpen met het maken van keuzes en het realiseren van grotere energiebesparende maatregelen (zoals isolatie) aan hun woning. Dit stimuleren we dit door goede begeleiding en een aantrekkelijk abonnement aan te bieden.

Het traject start met een telefonisch intakegesprek opgevolgd door goed uitvoeringsgericht advies op maat voor de woning. Hiervan wordt een adviesrapport gemaakt en desgewenst wordt ook een advies gegeven inzake de financiering, verkrijgbare subsidies voor de gekozen maatregelen en offerte begeleiding. Bij het aangaan van een abonnement wordt ook service garantie en onderhoud geboden.

In 2023 zijn er op 21 augustus 3 aanvragen gedaan en één woningopname voor het opstellen van het maatwerkrapport.

Verduurzamingslening en subsidies voor groendaken

- Verduurzamingslening: In 2023 zijn in totaal 23 leningen door SVn verstrekt.
- Subsidie Groene Daken: Voor het lopende jaar 2023 zijn in totaal 20 aanvragen voor subsidie ingediend, waarvan wij er inmiddels 9 hebben verstrekt na aanleg van het groene dak (peildatum augustus 2023).

Week van de duurzaamheid en Duurzaamheidsprijs Molenlanden

Afgelopen twee jaar hebben we samen met de Stichting Duurzaam Molenlanden de Week van de Duurzaamheid en samen met Stichting BlauwZaam de Duurzaamheidsprijs georganiseerd. Met de prijs en met de Week van de Duurzaamheid stimuleren we dat we inspirerende voorbeelden en ideeën, die Molenlanden nog duurzamer maken, delen en elkaar inspireren om ook in actie te komen.

Na evaluatie met de Stichting en de deelnemers zijn we tot de conclusie gekomen dat de inspanningen ten opzichte van het resultaat voor het organiseren van de Week niet helemaal in verhouding staat. De Week van de Duurzaamheid is vooral bedoeld om de duurzame denkers en doeners in de kernen zelf initiatieven te laten organiseren. In praktijk bleek de organisatie veelal neer te komen op dezelfde (een beperkt aantal) personen, daarom is besloten om de Week los te laten en hiervoor gedurende het jaar door meer aandacht te vragen voor duurzame activiteiten. Zo zijn er het afgelopen jaar bijvoorbeeld een aantal workshop van Yuverta geweest, een open tuinen route, lezingen van Groei en Bloei en pruimen en peren plukken in Arkel. Samen met Stichting BlauwZaam hebben we besloten om de Duurzaamheidsprijs 2-jaarlijks te gaan organiseren, dit om de kwaliteit van de inzendingen voor deelname te borgen. Daarnaast verlengen we de termijn om in te

schrijven, in januari 2024 starten we met de oproep en in november zullen de winnaars bekend gemaakt gaan worden.

Veel belangstelling was er afgelopen jaar voor de regentonactie en bomenactie, welke door de gemeente financieel ondersteund worden. Deze acties worden komend jaar samen met de Stichting Duurzaam Molenlanden voortgezet.

Doel 2: Energiebesparing bedrijven: het doel is het reguleren en stimuleren van energiebesparing bij bedrijven (en bedrijventerreinen).

In november 2022 heeft de gemeenteraad ingestemd met het raadsvoorstel 'Advisering bedrijven bij energiebesparing en energieopwekking' waarin is voorgesteld om middelen vrij te maken voor het aanbieden van een energieadviestraject aan bedrijven in Molenlanden. Het uitgangspunt hierbij is dat de deelnemende bedrijven 50% van de kosten dragen en de gemeente de andere 50%. Het aanbod is in februari 2023 gecommuniceerd richting de bedrijven en ondernemersverenigingen in Molenlanden. In mei 2023 hadden twaalf bedrijven zich gemeld met interesse in het energieadviestraject. Per peildatum van juli 2023 is bij vier bedrijven is het energieadvies ingepland en/of uitgevoerd.

Met bedrijven op bedrijventerrein De Vort in Noordeloos en Schelluinen West worden verkennende gesprekken gevoerd om samenwerking tussen bedrijven op het gebied van energieopwekking en energiegebruik tot stand te brengen.

In samenwerking met de Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid (OZHZ) zijn bedrijfsbezoeken georganiseerd bij koplopers op het gebied van de

energietransitie in de gemeente met als doel om de ervaringen van deze koplopers te delen met andere bedrijven in de gemeente.

In het najaar van 2023 wordt de tweede editie van de regionale Duurzame Bedrijven Route georganiseerd in samenwerking met OZHZ en het Platform Duurzame Bedrijven. Hierbij staat kennisdeling tussen bedrijven op het gebied van energiebesparing, -opwekking en elektrificatie centraal.

In opdracht van de Provincie Zuid-Holland organiseren OZHZ in samenwerking met Stichting Stimular en Molenlanden in 2023 en 2024 een traject voor intramurale zorginstellingen gericht op energiebesparing en -opwekking en het reduceren van afval. Het traject is gericht op advisering aan en kennisdeling tussen zorginstellingen.

3. Energietransitie: Regionale Energiestrategie (RES)

Doel 1, Zon: In de RES 1.0 Alblasserwaard gaan we voor het opwekvermogen met zonne-energie van 588 TJ (0,162 TWh) in 2030. Dit bod willen we realiseren in overeenstemming met de uitgangspunten van de zonneladder door (volgordelijk) in te zetten op: daken en gevels, bebouwd gebied en landelijk gebied. Het is onze ambitie om in 2030 50% van de geschikte bedrijfsdaken te benutten voor de opwek van zonne-energie.

In 2022 is een Plan van aanpak zon op dak gericht op verschillende doelgroepen uitgewerkt. Daarvoor hebben we in beeld gebracht waar kansen en belemmeringen in verband met zon op dak bij de doelgroepen liggen. In deelprojecten zijn voor vier doelgroepen (bedrijven, maatschappelijk vastgoed, woningcorporaties en particuliere eigenaren) en voor lokale energiecoöperaties activiteiten uitgewerkt. Doelgroepengerichte informatievoorziening over relevante aspecten voor

zon-PV is de basis voor stimulerende activiteiten, zoals het faciliteren van adviestrajecten voor bedrijven of collectieve inkoopacties voor particulieren. Na vaststelling van het plan van aanpak zijn we begonnen met de uitvoering van de projecten. Zo hebben we stappen kunnen zetten met de informatievoorziening. Op de websites van beide gemeenten kunnen inwoners en bedrijven informatie vinden over financieringsmogelijkheden, vergunningen en netcapaciteit. Voor zakelijke gebruikers hebben we in nauwe samenwerking met Stedin het stappenplan 'Zonnepanelen en netaansluiting voor bedrijven' uitgewerkt. Met de monitoringtool 'Zonnedakje' monitoren we het opgesteld vermogen zonne-energie in de RES-regio. In 2022 is beleid opgesteld voor zonnepanelen bij monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten, aan dit beleid wordt nu uitvoering gegeven.

Het RES-bod voor grootschalig zon-op-dak is 588 TJ. Daarvan is per 31 december 2022 minimaal 153 TJ gerealiseerd (meetmoment was voorjaar 2022). Vanuit reeds toegekende SDE++-subsidies weten we dat er de komende twee jaar minimaal nog 89 TJ aan aanvullende productie bijkomt (de 'pijplijn'). Onze resterende ambitie tot aan 2030 is daarmee 346 TJ. De afgelopen vier jaar kende zon op dak een gemiddelde jaarlijkse groei van 42%. Als dit groeitempo doorzet dan is ons doel voor zon-op-dak (588 TJ) voor 2030 (ruim) binnen bereik. De verwachting is echter dat het groeitempo zal afvlakken, omdat de 'makkelijkste' daken het eerst zijn vol gelegd. De resterende grote daken kennen meer uitdagingen, waarbij actieve inzet vanuit de eigenaren, RES-organisatie en/of andere partijen nodig zal zijn om ook hierop zonnepanelen te realiseren.

Doel 2, Wind: Tot 2030 willen de gemeenten Gorinchem en Molenlanden 562 TJ duurzame elektriciteit opwekken door middel van energie uit wind (zowel uit bestaande en vergunde als uit nieuwe windenergie).

In oktober 2022 heeft de raad van Gorinchem besloten dat zij een windpark in zoekgebied Avelingen als onwenselijk beschouwt, vanwege het gebrek aan maatschappelijk draagvlak en zorgen over de impact op de natuur en het landschap, geluidsoverlast en afbreuk aan het aanzicht van de historische vesting. Na dit raadsbesluit heeft de stuurgroep Avelingen, waarin de gemeente Gorinchem, de provincie Zuid-Holland en het Rijk (in de hoedanigheid van grondeigenaar) deelnamen, op initiatief van Gorinchem het besluit genomen om de pilot in het kader van het Rijksprogramma Hernieuwbare Energie op Rijksgronden te beëindigen.

Bestuursovereenkomst

Om tegemoet te komen aan de wens van RES-partners Gorinchem, Molenlanden en waterschap Rivierenland om naar alternatieve windzoeklocaties voor Avelingen te zoeken, is onder begeleiding van NP RES een bestuursovereenkomst vastgesteld tussen de vier RES-partners en de Rijksoverheid. Deze overeenkomst heeft als doel om waarborgen te bieden dat het windbod in de RES Alblasserwaard tijdig wordt gerealiseerd én om de gezamenlijke intentie uit te spreken om het windbod op een andere plek dan zoeklocatie Avelingen te realiseren. Voor de gezamenlijke zoektocht naar een of meer alternatieve windzoeklocaties binnen de RES-regio Alblasserwaard wordt uiterlijk tot eind 2023 uitgetrokken. Als er per eind 2023 geen reële en haalbare alternatieve windzoeklocaties worden gevonden, dan kan worden teruggevallen op locatie Avelingen als zoeklocatie, omdat deze door de provincie wel juridisch-planologisch geschikt is gemaakt voor plaatsing van een windpark.

Windverkenning

De RES-organisatie Alblasserwaard is een verkenning naar nieuwe windzoeklocaties gestart met een technische scan over het hele grondgebied van RES Alblasserwaard, waarin op basis van landelijke

wetten en regels wordt gekeken welke plekken in technische zin kansrijk zijn voor plaatsing van grootschalige windturbines. Voor onderwerpen waar op dit moment geen geldende landelijke regels zijn, zoals geluid, worden expertmatige aannames gehanteerd over nieuwe regelgeving en waar mogelijk bandbreedtes daarin. De verwachting is dat deze exercitie leidt tot een 'vlekkenkaart' waarop zichtbaar wordt welke locaties in technisch zin wel en welke niet kansrijk zijn voor plaatsing van grootschalige windturbines. Hierna zal een proces van 'trechteren' worden doorlopen, op basis van uitgangspunten van verschillende aard. Op 25 mei 2023 hebben de raden van Gorinchem en Molenlanden gezamenlijk deze uitgangspunten vastgesteld. Uiterlijk eind 2023 beoordelen de RES-partners gezamenlijk of er "reële en haalbare" alternatieve wind-zoeklocaties zijn gevonden.

Kleinschalige windturbines

In een motie in de gemeenteraad van Molenlanden (d.d. 13 april 2021) is het college opgeroepen om een ruimtelijk kader voor kleine windmolens op te stellen. Het college heeft uitvoering gegeven aan deze motie. Onderzocht is hoe, aanvullend op het huidige kader van het bestemmingsplan, in het buitengebied een breder ruimtelijk kader kan worden ontwikkeld, waarmee een bredere groep bedrijven en (groepen) inwoners ruimtelijk de mogelijkheid geboden kan worden om kleine windmolens te plaatsen. Met behulp van input uit participatie-bijeenkomsten van het Gebiedsplatform Alblasserwaard-Vijfheerenlanden zijn de uitgangspunten voor het op te stellen beleid in januari 2023 door de raad van Molenlanden vastgesteld. Vervolgens heeft het college na een tweede participatiebijeenkomst een raadsvoorstel opgesteld, waarin de door de raad gevraagde mogelijkheden voor het verruimen van de mogelijkheid tot het plaatsen van kleinschalige windturbines is uitgewerkt. Dit raadsvoorstel is medio april vastgesteld. Medio volgend jaar wordt beleid geëvalueerd en indien nodig aangepast.

Doel 3, Innovatie: Het stimuleren om samen met bewoners, jong en oud, bedrijven en maatschappelijke organisaties nieuwe kennis te ontdekken en ontwikkelen en deze omzetten naar concrete projecten en programma's in de regio.

In onze regio kijken we naar innovatie vanuit twee perspectieven: we blijven voortdurend op de hoogte van de laatste innovatieve ontwikkelingen en wij gaan zelf aan de slag door samenwerkingen aan te gaan met kennisinstellingen en regionale koplopers in het bedrijfsleven en het maatschappelijke veld. Daarnaast is er ook veel innovatiekracht te vinden bij particulieren. Enkele van die verhalen staan centraal in de opgeleverde RES.

Naast het uitvoeren of stuwen van concrete innovatieprojecten in de RES, stellen we een innovatievisie op. Doel ervan is richting te geven aan de inspanningen vanuit de RES op het onderwerp innovatie. Daarnaast schept het verwachtingenmanagement: wat mag een bedrijf verwachten van de RES-regio waar het gaat om ondersteuning op innovatie?

Verder is op RES-niveau in voorjaar 2023 een projectleider innovatie aangesteld om het portfoliomanagement van deze innovaties te professionaliseren en een meer planmatige innovatie-aanpak op regioniveau uit te werken.

Medio 2023 is het rapport Energieopslag Alblasserwaard beschikbaar gekomen en gedeeld met de colleges van Gorinchem en Molenlanden. De beide gemeenteraden worden door middel van een raadsinformatiebrief geïnformeerd over het onderzoek. Implicaties van dit rapport volgen in 2024.

Doel 4, Warmte: Het regionaal en bovenregionaal afstemmen van warmtevraag en -aanbod, inclusief warmtebronnen, waardoor we voorkomen dat warmtebronnen dubbel worden ingezet of dat kansrijke bronnen niet worden aangewend.

De behoefte aan de inzet van duurzame warmtebronnen als alternatief voor aardgas neemt toe. Daarom willen we op regionaal niveau het onderzoek hiernaar actualiseren en uitbreiden met een verkenning naar de inzet van groen gas uit mestvergisting. De actualisering van de Regionale Structuur Warmte wordt meegenomen in de herijking van de RES.

OZHZ heeft in opdracht van de gemeente Molenlanden een haalbaarheidsonderzoek naar de potentie en kansrijkheid van mestvergisting uitgevoerd. Medio 2023 zijn de resultaten gepresenteerd. Voor de herijking van de RES zie de terugblik bij doel 5.

Doel 5, Herijking RES (actualisatie)

In 2023 ligt de focus op de uitvoering van een verkenning naar alternatieve zoeklocaties voor windenergie Avelingen. Het besluit over een eventueel alternatief wordt ingebracht in het proces om te komen tot een actualisatie van de RES 1.0. Deze actualisatie heeft daarom niet plaatsgevonden in 2023, maar zal in 2024 zijn beslag krijgen.



4. Energietransitie: (Lokale) Warmtetransitie

Doel 1: Periodiek monitoren en herijken Transitievisie Warmte: elke 5 jaar de Transitievisie Warmte actualiseren (verder: TVW), zodat de TVW flexibel blijft voor (mee koppel) kansen en de inwoner houvast geeft op welke wijze zijn of haar wijk mogelijk aardgasvrij kan worden.

Daarnaast monitoren van de voortgang van het aardgasvrij maken van de woningen en bedrijfsgebouwen, waardoor we inzicht houden of het tempo voor het aardgasvrij maken van de gemeente volgens planning loopt.

De Transitievisie Warmte is in 2021 vastgesteld. Er zijn in 2023 geen ontwikkelingen geweest die het op inhoud versneld herzien van de TVW noodzakelijk maken.

Wel maken met het nu voorliggende Uitvoeringsprogramma 2024-2025 een bijstelling in de uitvoeringsagenda, waarbij meer woningen worden ondergebracht in het natuurlijk tempo en de middellange en lange termijn komen te vervallen. Deze aanpassing komt enerzijds doordat de meeste woningen in onze gemeente op individueel niveau moeten worden aangepast. Dit gebeurt voornamelijk op natuurlijke momenten (verhuizing, bebouwing of vervangingsmoment van de cv-ketel). Daarnaast heeft de netbeheerder aangegeven dat, gelet op de netcapaciteit, een verspreide overgang naar all-electric oplossingen goed haalbaar is ten opzichte van een aanpak waarbij een hele kern de overstap zou maken. In dit laatste geval is de kans op netproblemen zeker aanwezig is.

Doel 2: Invullen regierol van de gemeente bij de verkenningen om te komen tot de uitvoeringsplannen om één vijfde van de woningen in Molenlanden in 2030 verduurzaamd te hebben. Als de gemeente ook daadwerkelijk de trekker is, regisseren wij het proces, als een andere partij of stichting dit wil doen, ondersteunt de gemeente en bewaakt zij het proces.

Bleskensgraaf

In Bleskensgraaf is er een enthousiaste werkgroep gestart met het maken van een dorpsplan om Bleskensgraaf in 2032 Aardgasvrij te maken. Deze werkgroep wordt in het proces ondersteund door Buurkracht. In de eerste helft van 2023 is de werkgroep vooral bezig geweest met het onderzoeken en uitwerken van de scenario's die zij zien voor Bleskensgraaf. De tweede helft van 2023 wordt ingezet om het voorkeursscenario te laten toetsen door een deskundig adviesbureau en inhoudelijk verder uit te werken. De werkgroep deelt de uitkomsten van hun onderzoek met het dorp om te bezien of er draagvlak is voor hetgeen ze tot dan toe hebben onderzocht en uitgewerkt. Eind 2023 verwacht de werkgroep een net proces te hebben doorlopen waarbij het dorp goed is aangehaakt en een basis voor hun plan gereed te hebben.

Hoornaar

In 2023 heeft de gemeente Molenlanden, in overleg met de Dorpsraad Hoornaar, Stichting Buurkracht opdracht gegeven voor het organiseren van een energiebesparingsactie in Hoornaar. Uitgangspunt van de aanpak is dat een team van bewoners, onder begeleiding van Buurkracht, gezamenlijk een actie organiseert gericht op een aanbod aan bewoners om gezamenlijk energiebesparende maatregelen uit te voeren, bijvoorbeeld in de vorm van isolatiemaatregelen. De kosten van de deze aanpak worden gedragen door het Ministerie van BZK.

Het voornemen is dat een team bewoners uit Hoornaar, na afloop van deze energiebesparingsactie, onder begeleiding van Buurkracht gaat starten met het opstellen van een energieplan voor Hoornaar gericht op het aardgasvrij maken van het dorp. We merken dat het moeilijk is om een team van mensen in het dorp te vinden die hiermee aan de slag willen.

Giessenburg

In Giessenburg is dit jaar net als in 2022 gepoogd om een werkgroep te formeren van inwoners die een gedragen plan willen maken voor Giessenburg om aardgasvrij te worden. Deze groep is per peildatum augustus nog niet geformeerd. Dit najaar wordt een inwonersavond gehouden om te bekijken of er mensen zijn uit Giessenburg die met dit thema aan de slag willen.

Nadere verkenning mogelijkheden warmtenetten:

In 2023 heeft Molenlanden HVC opdracht gegeven voor het uitvoeren van een onderzoek (quickscan) naar de (technische)haalbaarheid van collectieve warmtenetten in de kernen Nieuw-Lekkerland, Arkel, Giessenburg en Bleskensgraaf. Dit zijn de kernen die in de Transitievisie Warmte zijn aangemerkt als potentieel kansrijk voor een collectief warmtenet. Omdat Molenlanden aandeelhouder is van HVC rekent HVC voor dit onderzoek geen kosten.

Deze quickscans worden gebruikt om met de woningcorporaties in de kernen in gesprek te gaan om te horen hoe de woningcorporaties aan kijken tegen het aardgasvrij maken van deze kernen.

Noot: In Bleskensgraaf volgen we het pad van de werkgroep en voor een goede informatie-uitwisseling is afgesproken dat we de inhoud van de quickscan met het dorp delen.

Inkoopactie warmtepompen, doelgroep woningen met A en B label.

Voor woningen gebouwd na 2003 (Energie label A en B) wordt verkend of het mogelijk is om eind 2023 een inkoopactie te organiseren voor warmtepompen. Deze woningen hebben de potentie om gemakkelijker over te kunnen stappen naar een all-electric oplossing als alternatief voor aardgas. De verwachting is dat een aantal van deze woningen te maken krijgt met een natuurlijk vervangingsmoment van de cv-ketel en hier willen we op inspelen door te helpen een duurzame overstap te kunnen maken.

Doel 3: Uitvoeren gebiedsuitvoeringsplannen (2024 en verder): starten van uitvoeringsprojecten van de verkenningskernen en/of buurten/bedrijventerreinen om de woningen en bedrijfsgebouwen aardgasvrij te maken of voorbereidingen daartoe te treffen. Denk hierbij aan realiseren van een collectieve Warmte Koude Opslag (WKO) met een duurzame warmtebron die de WKO voedt, zoals aquathermie bron of zonthermie bron en deze energie af geeft aan een buurtenergiesysteem/ warmtenet. Een ander voorbeeld is het breed uitrollen van individuele systemen zoals lucht-/bodem-warmtepompen.

Het realiseren van een uitvoeringsplan duurt gemiddeld vier tot acht jaar afhankelijk van de grootte en complexiteit van het plan. Door te

starten in gebieden waar we concrete kansen zien, werken we stapsgewijs naar een aardgasvrije en duurzame gebouwde omgeving in onze gemeente.

We hebben in 2022 en 2023 gewerkt aan het hebben van de juiste instrumenten om de uitvoeringsstrategie voor het natuurlijk tempo gebied te kunnen starten, denk hierbij aan het opzetten van de Energiebesparingsabonnement (woningeigenaren kunnen het abonnement namelijk ook afsluiten om een overstap naar een niet-fossiele energiebron mogelijk te maken), het maken van een nieuwe website Duurzaamheid en de Handleiding woningverbetering voor doe-het-zelvers.

Zie ook Doel 2 als voorloper om te komen tot de uitvoeringsplannen.

Doel 4: Overall gerichte aanpak (met name gericht op bewustwording): Inwoners en bedrijven informeren en stimuleren tot het overgaan op alternatieve energiebronnen.

Dit jaar is de Duurzaamheidspagina op de website live gegaan, elke 2 maanden verschijnt de Nieuwsbrief Duurzaamheid. Daarnaast is het Energiebesparingsabonnement gelanceerd en wordt extra energiehulp aangeboden voor diverse doelgroepen. Deze instrumenten bieden mensen een basis informatiebron voor als zij geënthousiasmeerd zijn door de 'overall gerichte aanpak' en ook daadwerkelijk stappen willen maken in het gaan verduurzamen van hun woning. Momenteel wordt er een nieuwe campagne voor bewustwording en gedrag uitgewerkt, hiermee hopen we het onderwerp en de noodzaak hiervan bij de inwoners onder de aandacht te brengen.

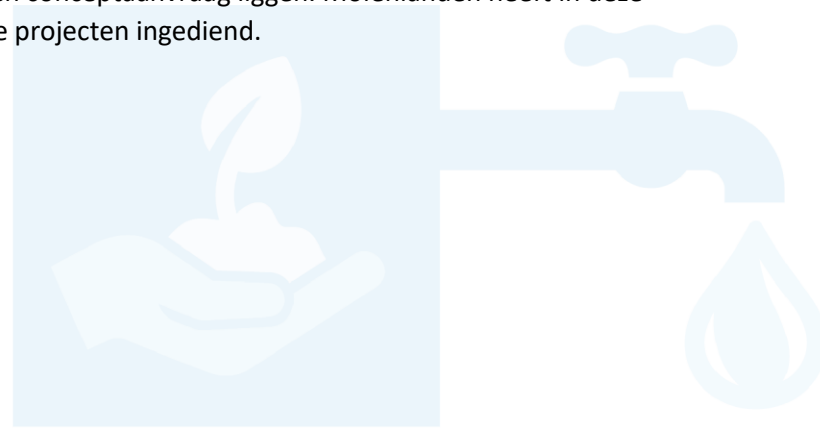
5. Klimaatadaptatie

Doel 1: Klimaat adaptief handelen reguleren en borgen in gemeentelijk beleid.

Het klimaatadaptatie-overleg is in 2023 concreter geworden door met een specifiek doel van de LAS (Lokale Adaptatie Strategie) aan de slag te gaan. Zo worden meerdere lagen in de organisatie meegenomen op klimaatadaptatie. Op deze manier wordt klimaatadaptatie een onderdeel wat in elk vakgebied terug komt, in plaats van dat het een onderdeel is die extra is op je dagelijkse werkzaamheden.

Doel 2: Meekoppelkansen benutten voor een meer klimaat adaptieve buitenruimte en gebouwen.

Er wordt gekeken hoe verschillende kernen vergroend kunnen worden. De overtollige verharding wordt bekeken of er een groene plek van gemaakt kan worden. Dit geldt zowel voor pleinen en verkeersbanden. Eind 2022 heeft Molenlanden een aanvraag ingediend voor ontvangen van impuls gelden. Daartoe hebben we een lijst opgesteld met gemeentelijke herontwikkelings- en buitenruimteprojecten waar klimaatadaptatie als extra element in kan/zal komen bij toekenning van de subsidie. Deze aanvraag met zeven projecten is volledig goedgekeurd en de gelden worden binnenkort uitgekeerd. Voor 2023 hebben we als DPRA-regio een conceptaanvraag liggen. Molenlanden heeft in deze aanvraag twee projecten ingediend.



Doel 3: Samen met partijen klimaat-risicodialogen voeren.

De focus van de regio lag afgelopen tijd op de aanvraag van de impuls gelden. Hierdoor is er geen concreet vervolg gekomen aan risicodialogen voeren. Halverwege 2023 is er een plan opzet gemaakt met de volledige regio hoe deze klimaat-risicodialogen een vervolg gaan krijgen.

Doel 4: bewustwording en vaardigheden bij ambtenaren en bestuur vergroten.

In 2023 wordt er gemerkt dat de samenwerking tussen vakgebied klimaatadaptatie en andere vakgebieden steeds sneller te vinden zijn. Meerdere vakgebieden vragen om meekoppelkansen als sparringspartner.

Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid heeft een monitoringstool aangeschaft voor bomen en groen. Deze willen we gebruiken om de versteende kernen aan te pakken en een plan te maken voor groen-blauwe dooradering in de gemeente.

In 2023 zijn we aangesloten bij Stichting Steenbreek, om zowel inwoners als collega's bewuster te maken wat de positieve effecten zijn van groen. Verschillende projecten hebben al aansluiting gevonden bij Stichting Steenbreek om dit in het gehele traject mee te nemen en inwoners te inspireren.

Daarnaast is halverwege juni een Verbindingsdag geweest voor collega's. Hier is een zelfstandige langsgelopen om collega's mee te nemen in hoe je je tuin kan vergroenen. In het verlengde hiervan is een pilot opgestart met 15 collega's die in Molenlanden wonen de 'Groen Geluk' workshop mochten volgen van haar. Zo kunnen we samen met Stichting Duurzaam

Molenlanden inwoners een korting aanbieden op deze cursus en met de input van de collega's de cursus iets aanscherpen voor de inwoners van Molenlanden.

Begin oktober komt iemand van Samen Klimaatbestendig langs om de interne dilemma's aan te kaarten en te bespreken op het gebied van klimaatadaptatie. Vraagstukken die spelen gaan voornamelijk over 'Hoe kunnen we klimaatadaptatie toepassen in projecten als er nog zoveel andere (duurzame) ambities zijn?'

Doel 5: stimuleren en faciliteren van inwoners en organisaties in Molenlanden

Zoals in de bullet eerder te lezen is, zijn we dit jaar aangesloten bij Stichting Steenbreek. Zo hebben we persoonlijk promotie materiaal aangevraagd zodat we inwoners konden informeren. Dit is zowel via social media gegaan als offline kanalen, bijvoorbeeld bij bewoners avonden. Denk dan aan folders over biodiversiteit, wat een regenton in de tuin kan doen, wat de beste bodem is voor planten etc. Daarnaast liggen er bij bewonersavonden bloemzaden zakjes op hun privé ruimte te vergroenen en is Steenbreek bij een aantal inloopavonden geweest. In september bij de Fokveedag heeft Steenbreek namens de gemeente inwoners te woord gestaan over vergroening van de tuin.

Halverwege 2023 is er in samenwerking met Stichting Duurzaam Molenlanden en Studio M online de tuincoach opgestart. Hier kunnen inwoners van Studio M online de 'Groen Geluk' cursus volgen tegen een gereduceerd tarief of kunnen ze tuinadvies vragen aan Stichting Duurzaam Molenlanden. 13 collega's van de gemeente hebben de mogelijkheid gekregen om de cursus 'Groen Geluk' te volgen en feedback te geven hoe de cursus aangepast kan worden zodat de cursus persoonlijker gemaakt kon worden voor de inwoner van Molenlanden.

Doel 6: Door vertalen van calamiteitenplannen naar fysieke maatregelen

In verband met de focus die in 2023 lag op specifieke meekoppelkansen voor klimaatadaptatie in zowel gemeentelijke organisatie, projecten, als inwoners heeft dit doel geen specifiek vervolg gekregen met de Veiligheidsregio. Desondanks is er intern wel afstemming geweest over fysieke maatregelen. Zo is er gekeken naar betere borging van klimaatadaptatie bij besluitvorming, ontharding van de openbare ruimte in versteende kernen, en is de HIOR (Handboek Inrichting Openbare Ruimte) doorgelopen hoe klimaatadaptatie hier een betere noot in kan krijgen. Deze calamiteitenplannen worden in 2024 weer opgepakt door zowel regionale samenwerking in de RAS als een lokale aanpak op het hitteplan van Molenlanden.

6. Circulaire Economie

Doel 1: Het inzetten op circulariteit en afvalpreventie om afvalproducten te voorkomen

Naar aanleiding van het document met afvalpreventiemaatregelen zijn er een aantal stappen genomen. Zo is er in de week van Circulaire Economie aandacht besteed aan de nieuwe schoonmaak producten die we gaan gebruiken in Bleskensgraaf. Daarnaast zijn er circulaire bekertjes aanschaf met het logo van Molenlanden die collega's kunnen gebruiken. Deze bekertjes zijn als voorsortering op 1 januari 2024 waar eenmalig plasticgebruik niet meer mag.

Ook is de afschrijftermijn van elektronica met het nieuwe werkplekbeleid in de gemeente veranderd en verlengd met het Circulair&Fair ICT Pact. Ook overname van deze elektronische producten is meegenomen zoals

Overname ICT VNG en Ministerie van Binnenlandse Zaken georganiseerd hebben in hun beleid. In het nieuwe werkplekbeleid is ook opgenomen dat monitoren, printers (in eigen bezit) en eigen randapparatuur worden gebruikt tot ze niet meer bruikbaar zijn.

Bij nieuwe aanbestedingen (onder andere strooi- en maaibestek) wordt er gekeken hoe circulaire economie een onderdeel kan worden van de uitvraag. In 2023 is een Community of Practise voor groendiensten gestart waar Molenlanden bij aangesloten is geweest. Met deze inzichten kan op het gebied van groen(beheer) in de toekomst (meer) circulaire stappen gezet worden.

Doel 2: Met het invoeren van 'omgekeerd inzamelen' de hoeveelheid restafval laten dalen tot 100 kg (2025), Dit vertaalt zich in de volgende drie doelen:

1. *Grondstoffeninzameling verbeteren.*
2. *Restafvalinzameling reguleren.*
3. *Afval scheiden belonen.*

In 2023 heeft voornamelijk in het kader gestaan van het informeren van de inwoner. Zo hebben de inwoners hun milieupas ontvangen met informatie en zijn alle ondergrondse containers gefaseerd afgesloten in september. In mei is er een bewustwordingscampagne gestart.

Door zoveel mogelijk verschillende onderdelen op te zetten hopen we zoveel mogelijk doelgroepen aan te spreken. In totaal zijn er drie fases opgezet. De eerste fase is van halverwege april tot halverwege mei en heeft als hoofdtak aandacht trekken. Deze eerste opzet bestaat uit filmpjes met het motto 'opgeruimd staat netjes'. Hierin laten ze

verschillende doelgroepen zien met verschillende bezigheden (een feest, een garage die uitgeruimd moet worden etc.) die hun afval goed scheiden. De tweede fase loopt van halverwege mei tot eind juni met het hoofddoel informeren/ leren en fase drie van halverwege oktober tot eind december met hoofddoel op weg naar het recycletarief.

Doel 3: Stimuleren /faciliteren van circulaire initiatieven in Molenlanden

De Waarde in de Waard is afgerond. Een aantal bedrijven wilde een masterclass volgen maar nadat Corona de wereld grotendeels uit was, werd er gemerkt dat er andere prioriteiten maken. In overleg met Verdraaid Goed is er besloten om het geen doorgang te geven.

De Oogstkaart is ook inmiddels afgerond. Dit was een platform, uiteindelijk is deze samenwerkingsvorm niet doorgegaan maar meer enthousiasmeren. Zo zijn ongeveer 10 bedrijven hiervoor benaderd. Uit deze samenwerkingsvorm komt een convenant waarin de bedrijven gaan samenwerken. Dit convenant is inmiddels ondertekend en heeft in essentie de opdracht om circulairder in te kopen en het gehele ketenproces aan te pakken.

7. Thema-overstijgend: Gedragsaanpassing, Communicatie, Financiën en Monitoring

7.1 Gedragsaanpassing

Actie brengt verandering

We informeren inwoners van en bedrijven in Molenlanden over wat er allemaal op hen af komt op het gebied van Duurzaamheid en Klimaat. Informatie is de basis voor verandering in houding en gedrag. Bij Molenlanden past dat we samen willen optrekken in het verduurzamen van de gemeente. Zien verduurzamen doet immers verduurzamen.

Daarbij hanteren we de volgende uitgangspunten:

1. Aansluiten: we willen aansluiten op waar inwoners en bedrijven mee bezig zijn en initiatieven stimuleren;
2. Bewustwording: we willen inwoners en bedrijven informeren/bewust maken dat voor de lange termijn opgave voor verduurzamen ander gedrag mogelijk, wenselijk en noodzakelijk is;
3. Positieve boodschap: we willen uitstralen dat ander gedrag en keuzes niet per definitie vervelend zijn of opgelegd worden, maar dat verduurzamen juist leuk en lonend kan zijn (als het makkelijk is én als het iets oplevert).

De gemeentelijke website www.molenlanden.nl/duurzaam met een eigen huisstijl, informeert inwoners die op zoek zijn naar informatie over bijvoorbeeld wat je kunt doen om energie te besparen, de beschikbare subsidie-mogelijkheden om te verduurzamen en wat je kunt doen om te vergroenen. Ook de producten als het Energiebesparingsabonnement en de groene daken subsidie hebben een prominente plek met alle benodigde informatie.



A

Eens per kwartaal verschijnt de nieuwsbrief Duurzaamheid, welke per mail wordt verspreid onder circa 1.800 abonnees. Hierin worden inwoners geïnformeerd over belangrijk duurzaam nieuws, tips, acties, activiteiten en bijeenkomsten op het gebied van Duurzaamheid. Daarnaast brengen we incidenteel ook nog een extra editie uit als daar aanleiding voor is.

